

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

« 5 » *декабрь* 20*23* ел

г. Альметьевск

КАРАР

№ *4581*

2023-2025 елларга Татарстан
Республикасы Әлмәт муниципаль
районында мәдәниятне һәм сәнгатьне
үстерү муниципаль программасын
раслау турында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, «Россия Федерациясендә җирле
үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06
октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә

БАШКАРМА КОМИТЕТ КАРАР БИРӘ:

1. 2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль
районында мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү муниципаль программасын
расларга (алга таба – Программа) (1 нче кушымта).

2. Чираттагы финанс елына Әлмәт муниципаль районы бюджетын
формалаштырганда Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының
Финанс-бюджет палатасы рәисенә (Шәйдуллина З.Р.) Программаны гамәлгә
ашыруга финанс чараларын карарга тәкъдим итәргә.

3. Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты карарының үз көчләрен
югалткан дип танырга:

- «2012-2015 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль
районында мәдәният һәм сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау
турында» 2012 елның 10 сентябрендәге 3197 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2012-2015
елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм
сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2012 елның 10
сентябрендәге 3197 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2012 елның
28 декабрендәге 5420 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2012-2015 елларга
Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгать
үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2012 елның 10
сентябрендәге 3197 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2013 елның
25 февралендәге 788 номерлы карары;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2012-2015
елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм
сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2012 елның 10
сентябрендәге 3197 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2013 елның

18 апрелдәге № 1639 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2012-2015 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2012 елның 10 сентябрдәге 3197 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2013 елның 30 декабрдәге 4707 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2012-2015 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2012 елның 10 сентябрдәге 3197 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2014 елның 27 ноябрдәге 3339 номерлы;

- «Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының «2012-2015 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2012 елның 10 сентябрдәге 3197 номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында» 2016 елның 27 январдәге 37 номерлы,

- «2017-2019 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгатьне үстерү муниципаль программасын раслау турында» 2017 елның 29 декабрдәге 2071 номерлы;

- «2020-2022 елларга Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгать үсеше муниципаль программасын раслау турында» 2020 елның 29 декабрдәге 1972 номерлы.

4. Әлеге карарны «Альметьевский вестник» газетасында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) урнаштырырга.

5. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә һәм 2023 елның 1 гыйнварыннан барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә кагыла.

6. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны район Башкарма комитеты жетәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары С. В. Лаптевка йөкләргә.

Район
Башкарма комитеты жетәкчесе
вазыйфаларын башкаручы

А.Р. Исхаков

Өлмәт муниципаль районы
Башкарма комитетының
« 5 » *декабрь* 20*23* ел № *7581*
карары белән расланган
1 нче кушымта

2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районында
мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү муниципаль программасы

Өлмәт, 2023

**2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль
районында мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү муниципаль программасы
ПАСПОРТЫ**

Күрсәткеч исеме	Күрсәткечнең әһәмияте
2	3
Муниципаль программа исеме	2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районында мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү муниципаль программасы (алга таба – Программа).
Муниципаль заказчы (муниципаль заказчы-координатор)	Өлмөт муниципаль районы башкарма комитеты, Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының Мәдәният идарәсе
Муниципаль программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының Мәдәният идарәсе (алга таба - ТР ӘМР МК)
Муниципаль программаның максатлары һәм бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> -мәдәният учреждениеләре челтәрен, аларның инфраструктурасын һәм матди-техник базасын үстерү, -Мәдәният учреждениеләре кадрларын өзерләү һәм яңадан өзерләү, -мәдәни-ял итү эшчәнлеген һәм үзешчән иҗатны, һөнәр һәм кәсепне үстерү, - китапханә эшен үстерү, -китапханә эше өлкәсендә дәүләт хезмәтләре күрсәтү (эшләр башкару), муниципаль китапханәләр эшчәнлеген тәэмин итү, - «Татарстан Республикасының милли электрон китапханәсе» порталын үстерүдә катнашу, - балаларга сәнгать-эстетик тәрбия һәм өстәмә белем бирүне үстерү, -музей эшен үстерү, -ТР ӘМР БК системасында эшләүчеләргә социаль ярдәм, -Өлмөт муниципаль районының социаль-мәдәни өлкәсен комплекслы модернизацияләү, -китапханәләрен, клуб учреждениеләрен модернизацияләүне тәэмин итү һәм инновацион технологияләр кертү, -мәдәният учреждениеләренең тиешле эчтәлегә. Мәдәният учреждениеләрен реконструкцияләү, капитал ремонтлау, агымдагы ремонтлау, -мәдәният учреждениеләрендә клубларның эшен активлаштыру, - мәдәният һәм сәнгать хезмәткәрләренең иҗади осталыгын һәм квалификациясен күтәрү, югары һәм урта һөнәри белемле клуб, китапханә хезмәткәрләре өлешен арттыру - һөвәскәр халык иҗаты өчен кирәкле шартлар тудыру, -башкару осталыгын күтәрү һәм тәҗрибә алмашу. Коллективлар арасында иҗади бәйләнеш урнаштыру, -районның мәдәни һәм тарихи мирасын саклау. Өлмөт муниципаль районы территориясендә

	<p>яшәүче халыкларның фольклорын, гореф-гадәтләрен, телләрен саклау, үстерү, ижат коллективларының башкару дәрәжәсен һәм сәхнә мәдәниятен камилләштерү, -буыннарның дәвамчанлыгын саклап калу, гаилә һәм туганлык элементларын ныгыту, ыруның, халыкның, гореф-гадәтләренең, туган якның тарихын өйрәнү, -мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү. Ял итү һәм мәдәният өлкәсендә халыкның төрле төркемнәре ихтыяжларын тәэмин итү, - Әлмәт муниципаль районы халкының социаль якланмаган катламнарының ялын оештыру, - мәктәпләренең алга таба үсешен тәэмин итү. Балалар, үсмерләр, яшьләр арасында ижади эшнә популярлаштыру, -сәнгать белем бирү системасын үстерү, - мәктәп укучыларының ижади активлыгын һәм сәхнә осталыгын арттыру, - Талантлы яшьләргә ачыклау һәм аларга ярдәм итү, уңышлы социальләшү һәм үсеп килүче буынның нәтижәле ижади үсешен тәэмин итү, - муниципаль өстәмә белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту, - өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләре укытучыларының квалификациясен күтәрү, - эшчеләргә стимуллаштыру.</p>				
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2023-2025 еллар.				
Программаны елларга бүлүп финанслау күләмнәре һәм чыганаклары:	Финанслау чыганаклары	Барлығы	2023 ел	2024 ел	2025 ел
	Федераль бюджет	-	-	-	-
	Татарстан Республикасы бюджеты	-	-	-	-
	Жирле бюджет	1 350 300	450 000	450 100	450 200
	Бюджеттан тыш	6 360	1 650	2 300	2 410
	Барлығы	1 356 660	451 650	452 400	452 610
	Искәрмә: программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм тиешле елга һәм план чорына Әлмәт муниципаль районы бюджеты проекты формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш.				
Муниципаль программа максатларын һәм бурычларын (нәтижәләргә бәяләү)	Программаның максатларын һәм бурычларын гамәлгә ашыру 2025 елга түбәндәге күрсәткечләргә ирешергә мөмкинлек бирерчәк:				

<p>индикаторлары) гамәлгә ашыруның еллар буенча һәм бюджет нәтижелелеге күрсәткечләре буенча көтелгән нәтижеләре.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәдәният учреждениеләрен жиһазландыру. 2. Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту. 3. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзекләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе белгечләренең гомуми саныннан ел дәвамында квалификацияләрен күтәргән белгечләрнең өлешен арттыру. 4. Клуб һәм китапханә хезмәткәрләренең югары һәм урта һөнәри белемле өлешләрен арттыру. 5. Мәдәни-ял чараларында катнашучы халыкны арттыру. 6. Мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты белән халыкның канәгать булуы. 7. Китапханә фондларын яңарту. 8. Югары уку йортларында профильле белем бирүне дәвам иткән мәктәпне төмамлаучыларның өлеше арту. 9. бөтенроссия һәм халыкара чараларда жиңүчеләр һәм призерлар булган балалар өлешен арттыру. 10. Укучыларның республика һәм халыкара конкурсларда катнашу өлешен арттыру. 11. Өстәмә белем бирү учреждениеләренең муниципаль тәэмин ителешен арттыру. 12. Квалификация күтәрүче хезмәткәрләрнең өлешен арттыру. 13. Яшь белгечләрнең өлеше арту. 14. Музей фондының тупланганлыгы дәрәжәсен арттыру. 15. Шәһәр һәм район музейларына йөрүче халыкның артуы. 16. Заманча компьютер инфраструктурасы белән жиһазланган музейларның өлешен арттыру. 17. Музей әйберләренең гомуми санында электрон каталогка кертелгән музей предметларының өлешен арттыру. Музейларны махсус жиһазлар белән тәэмин итү. 19. Мәдәният хезмәткәрләрен матди бүләкләү. 20. Авыл жирендә яшәүче белгечләргә ярдәм.
---	---

1. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика.
Муниципаль программа хәл итүгә юнәлдерелгән төп проблемалар

2023 елның 1 гыйнварына Әлмәт муниципаль районында түбәндәге мәдәният учреждениеләре эшли:

1. Татарстан Республикасының «Әлмәт татар дәүләт драма театры» дәүләт автоном мәдәният учреждениесе.

2. Татарстан Республикасының «Ф.3. Яруллин исемдәге Әлмәт музыка көллияте» дәүләт автоном һөнәри белем бирү учреждениесе.

3. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе.

4. Әлмәт шәһәренең «Нефтьче» мәдәният сарае» муниципаль автоном учреждениесе «Мәдәният сарае - хужалык-эксплуатация хезмәте» филиалы

белән.

5. «Әлмәт шәһәре район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе һәм филиаллар:

- Урсалы авылы Мәдәният йорты;
- Габдрахман авылы мәдәният йорты;
- Аппак авылы мәдәният йорты;
- Баграж-Никольский авылы клубы;
- Березов авылы клубы;
- Бикасаз авылы клубы;
- Бишмунча авылы мәдәният йорты;
- Ямаш авылы мәдәният йорты;
- Борискино авылы мәдәният йорты;
- Бута авылы клубы;
- Васильевка авылы мәдәният йорты;
- Югары Акташ авылы мәдәният йорты;
- Югары Мактама авылы клубы;
- Ерак Ивановка авылы Мәдәният йорты;
- Ямаши авылы Мәдәният йорты;
- Дербедень авылы клубы;
- Яшьләр бистәсе мәдәният йорты;
- Елховой авылы мәдәният йорты күпфункцияле үзәге;
- Ерсубай авыл мәдәният йорты;
- Зәй-Чишмә авылы клубы;
- Илтән-Бута авылы мәдәният йорты күпфункцияле үзәге;
- Кәләй авылы мәдәният йорты;
- Кама-Исмәгыйль авылы мәдәният йорты;
- Кителга авылы клубы;
- Кичү авылы мәдәният йорты;
- Кичүчат авылы мәдәният йорты;
- Клементейкино авылы мәдәният йорты;
- Кузайкино авылы мәдәният йорты;
- Колшәрип авылы мәдәният йорты;
- Урман-Кәләй авылы мәдәният йорты;
- Мәмәт авыл мәдәният йорты;
- Миңлебай мәдәният йорты;
- Нагорновский авылы клубы; юридик клуб
- Түбән Абдул авылы мәдәният йорты;
- Түбән Мактама авылы мәдәният йорты;
- Яңа Кәшер авылы мәдәният йорты;
- Яңа Михайловка авылы клубы;
- Яңа Никольский авылы мәдәният йорты;
- Яңа Троицкий авылы мәдәният йорты;
- Яңа Нәдер авылы мәдәният йорты;
- Рус Акташы авылы мәдәният йорты;
- Миңлебай станциясе авыл клубы;
- Иске Михайловка авылы мәдәният йорты;
- Сөләй авылы мәдәният йорты;
- Тайсуган авылы мәдәният йорты;
- Урсалбаш авылы клубы;
- Чуаш Сәрәне авылы мәдәният йорты;
- Чупай авылы мәдәният йорты күпфункцияле үзәге;
- «Хужалык-эксплуатация хезмәте»;

6. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Иске Суркино авыл җирлегенә мәдәният үсеше үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе, аның составында Яңа Суркино авыл клубы структур бүлекчәсе һәм «Хужалык-эксплуатация хезмәте» филиалы бар.

7. «Әлмәт туган якны өйрәнү музейе» муниципаль бюджет учреждениесе һәм филиаллар:

- Фатих Кәрим исемендәге мемориаль музей;
- Түбән Мактама шәһәр тибындагы бистәсенә тарих музейе;
- Хәлимулла Әхмәтшин исемендәге Елховой авылы тарихы музейе;
- «Хужалык-эксплуатация хезмәте».

8. «Хужалык-эксплуатация хезмәте» филиалы белән Әлмәт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе.

9. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Габдрахман авылы туган якны өйрәнү музейе» муниципаль автоном учреждениесе.

10. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе филиаллары белән:

- Сажидә Сөләйманова исемендәге үзәк китапханә;
- Габдулла Тукай исемендәге үзәк балалар китапханәсе;
- шәһәр китапханәсе - 1 нче филиал;
- шәһәр китапханәсе - 2 нче филиал;
- шәһәр китапханәсе - 3 нче филиал;
- шәһәр китапханәсе - 4 нче филиал;
- шәһәр китапханәсе - 5 нче филиал;
- шәһәр балалар китапханәсе - 7 нче филиал;
- шәһәр балалар китапханәсе - Р.Төхвәтуллин исемендәге 8 нче филиал;
- Тихон авыл китапханәсе - 9 нчы филиал;
- Түбән Мактама авыл китапханәсе - 10 нчы филиал;
- Түбән Мактама авылы балалар китапханәсе - 11 нче филиал;
- шәһәр китапханәсе - 12 нче филиал;
- Урсалы шәһәр китапханәсе - 52 нче филиал;
- Рус Акташы өлкән авыл китапханәсе - 14 нче филиал;
- Рус Акташы балалар авыл китапханәсе - 15 нче филиал;
- Габдрахман авыл китапханәсе - 16 нчы филиал;
- Аппак авыл китапханәсе - 17 нче филиал;
- Ерак Иваново авылы китапханәсе - 18 нче филиал;
- Бишмунча авылы китапханәсе - 19 нчы филиал;
- Борискино авылы китапханәсе - 20 нче филиал;
- Бута авылы китапханәсе - 22 нче филиал;
- Васильевка авылы китапханәсе - 23 нче филиал;
- Югары Аккош авылы китапханәсе - 24 нче филиал;
- Югары Мәтәскә авылы китапханәсе - 25 нче филиал;
- Яшьләр бистәсе китапханәсе - 26 нчы филиал;
- Елховой авылы китапханәсе - 27 нче филиал;
- Ерсубай авылы китапханәсе - 28 нче филиал;
- Илтән-Бута авылы китапханәсе - 30 нчы филиал;
- Кәләй авылы китапханәсе - 31 нче филиал;
- Кама-Исмәгыйль авыл китапханәсе - 32 нче филиал;
- Кичү авылы китапханәсе - 33 нче филиал;
- Кичүчат авылы китапханәсе - 34 нче филиал;
- Клементейкино авылы китапханәсе - 35 нче филиал;
- Кузай авылы китапханәсе - 36 нчы филиал;

- Колшәрип авылы китапханәсе - 37 нче филиал;
  - Мәмәт авылы китапханәсе - 38 нче филиал;
  - Миңлебай авылы китапханәсе - 39 нчы филиал;
  - Нәдер авылы китапханәсе - 40 нчы филиал;
  - Түбән Абдул авылы китапханәсе - 41 нче филиал;
  - Яңа Кәшер авылы китапханәсе - 42 нче филиал;
  - Яңа Никольский авылы китапханәсе - 43 нче филиал;
  - Яңа Троицкий авылы китапханәсе - 44 нче филиал;
  - Кәләй ст. авылы китапханәсе ст.-45 нче филиал;
  - Миңлебай ст. авылы китапханәсе - 46 нчы филиал;
  - Иске Михайловка авылы китапханәсе - 47 нче филиал;
  - Иске Суркино авылы китапханәсе - 48 нче филиал;
  - Сөләй авылы китапханәсе - 49 нчы филиал;
  - Тайсуган авылы китапханәсе - 50 нче филиал;
  - Урсалбаш авылы китапханәсе - 51 нче филиал;
  - Чуаш Сәрәне авылы китапханәсе - 54 нче филиал;
  - Чупай авылы китапханәсе - 55 нче филиал;
  - Ямаши авылы китапханәсе - 57 нче филиал;
  - Ямаш авыл китапханәсе - 58 нче филиал;
- «Хужалык-эксплуатация хезмәте».

11. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Әлмәт» милли-мәдәни үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе «Хужалык-эксплуатация хезмәте» филиалы белән.

12. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Р.Н. Нәгыймов исемдәге 1 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

13. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «В.И. Самойлов исемдәге 2 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль автоном мәгариф учреждениесе.

14. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «3 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

15. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «1 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

16. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

17. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «1 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

18. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

Мәдәниятне үстерү өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп юнәлеше булып Россия Федерациясенең озак сроклы социаль-икътисадый үсеш концепциясе нигезендә, социаль мохитнең сыйфатын һәм кешеләрнең тормыш шартларын яхшырта торган системалы үзгәртеп корулар аша кеше потенциалын үстерүне дә кертеп, 2025 елга кадәр чорга халыкның тормыш сыйфатын яхшырту өчен шартлар тудыру тора. Программа 2022 елга кадәр гамәлдә булган шундый ук программаның дәвамы булып тора. Программа мәдәният һәм сәнгать белән идарә итү системасын үстерүгә, Әлмәт муниципаль районының һәм Татарстан

Республикасының мәдәни һәм рухи потенциалына халыкның киң файдалана алуы өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе - халык ижатының төрле юнәлешләрен, формаларын, төрләрән һәм жанрларын хуплауны һәм үстерүне тәмин итү функциясен устав нигезендә гамәлгә ашыручы Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитетының җирле үзидарә органы - программа чараларын эзерләүче һәм башкаручы булып тора.

Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетының 2020 елның 20 декабрдәгә 1972 номерлы карары нигезендә Әлмәт муниципаль районында 2020-2022 елларга Мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү буенча комплекслы муниципаль программаны гамәлгә ашыру максатларында, Әлмәт муниципаль районы һәм Әлмәт шәһәре мәдәният учреждениеләре тарафыннан район халкына матди-техник базаны ныгыту, мәдәни хезмәт күрсәтү буенча зур эш башкарылды.

Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчелегенең мәдәниятне һәм сәнгатьне үстерү мөһимләренә игътибарлы булуы аркасында күчеш чоры катлаулы шартларда аның мәдәни потенциалын саклап кына калмыйча, арттыра да алдык.

Программаны гамәлгә ашыру барышында мәдәни-ял итү өлкәсен үстерүдә уңай нәтижәләргә ирешелде.

Хәзерге вакытта Әлмәт муниципаль районында Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе һәм ведомство буйсынуындагы учреждениеләр эшчәнлек алып бара:

1. «Нефтьче» мәдәният сарае» муниципаль автоном учреждениесе һәм 1 филиал.
2. «Әлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе һәм 49 филиал.
3. «Әлмәт туган якны өйрәнү музей» муниципаль бюджет учреждениесе һәм 4 филиал.
4. «Әлмәт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе 1 филиал белән.
5. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Габдрахман авылының туган якны өйрәнү музей» муниципаль автоном учреждениесе.
6. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе һәм 55 филиал.
7. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Әлмәт» милли-мәдәни үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе 1 филиал белән.
8. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Р.Н. Нәгыймов исемдәгә 1 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.
9. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «В.И. Самойлов исемдәгә 2 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль автоном мәгариф учреждениесе.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «3 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.
11. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «1 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.
12. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф

учреждениесе.

13. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «1 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе.

14. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «2 нче балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү Клубная деятельность.

Мәдәни-ял итү тибындагы учреждениеләр эшчәнлегенә төп юнәлешләре булып:

- халыкка мәдәни хезмәт күрсәтүне оештыру;
- халыкның мәдәни-ял итү эшчәнлеген оештыру: эшчеләр, ветераннар, өлкәннәр, инвалидлар;
- бөйрәм чаралары, концертлар, тематик кичеләр, фестивальләр, хәйрия акцияләре, күргәзмәләр үткөрү;
- яшь буында патриотик тәрбия бирү;
- халык ижатын саклау һәм үстерү;
- халык традицияләрен һәм кәсепләрен торгызу һәм үстерү;
- Татарстан территориясендә яшәүче халыкларның йолаларын, традицияләрен торгызу, ижади мирасын саклау;
- ижад коллективларына, мәдәният учреждениеләренә методик һәм гамәли ярдәм күрсәтү;
- ижади коллективларны, һәмәскәр берләшмәләрен һәм клуб формираниеләрен торгызу һәм арттыру;
- сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга, әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән тематик программалар һәм кичеләр, очрашулар, әңгәмәләр, лекцияләр һ. б. чаралар, шулай ук наркотикларга каршы юнәлештәге чаралар;
- балалар аудиториясә өчен танып белү, күңел ачу, ижади, интеллектуаль, спорт һәм башка программалар үткөрү;
- халык һәм үзешчән коллективларның, үзешчән рәссамнарның төрле дәрәжәдәге конкурсларда катнашуы;
- районның социаль-мәдәни үсешенә муниципаль программаларын эшләүдә һәм гамәлгә ашыруда катнашу;
- федераль, региональ һәм республика программаларын гамәлгә ашыру.

2022 елда мәдәни-ял итү учреждениеләре эшчәнлегә түбәндәге юнәлешләр буенча оештырылды: үзешчән халык ижатын саклау һәм үстерү, ял итүнең традицион рәвешләрен камилләштерү, Татарстан Республикасы Президентының 2021 елның 08 октябрәндәге ПУ-800 номерлы «Татарстан Республикасында 2022 елны цифрлаштыру елы дип игълан итү турында» Указын гамәлгә ашыру һәм мәдәни-ял итү учреждениеләренә матди-техник базасын ныгыту.

2023 елның 1 гыйнварына булган мәгълүматлар буенча мәдәни-ял итү учреждениеләре саны - 54 (2022 елда - 54), шул исәптән күчмә учреждениеләр - 2. 2022 елда муниципаль район мәдәният учреждениеләре тарафыннан 7833 (2021 елда - 7825) мәдәни-ял итү чаралары үткәрелде, шул ук вакытта уртача 1 клубка 154 чара туры килә. Мәдәни-ял итү чараларының гомуми саныннан - 1820 (2021 елда - 1817) 14 яшькә кадәрге балалар өчен үткәрелә.

Районда 703 клуб берләшмәсе үз эшчәнлеген алып бара, аларда 11778 кеше йөри (2021 ел белән чагыштырганда 1,1%ка артык). Формираниеләрнең гомуми саныннан 477 - үзешчән халык ижаты формираниеләре, шул исәптән 14 яшькә кадәрге балалар өчен 186 (катнашучылар саны 2719 кеше).

Мәдәни-массакуләм чаралар әзерләгәндә һәм уздырганда сыйфат та югары күтәрелә. Районның мәдәният-ял итү учреждениеләре белгечләре тәжрибә алмаша, гастроль концертлары, спектакльләре белән күрше

районнарда һәм авыл җирлекләренә чыга. Күчмә эшчәнлек клуб формириваниеләрен алга таба үстерүгә мөмкинлек бирә.

Һәркем файдалана алырлык тигез шартлар тудыру, гражданның Әлмәт муниципаль районының мәдәни тормышында катнашуы, иҗади үзреализацияләү, ял һәм ялның төрле формаларын оештыру, этномәдәни күптөрлелекне, мәдәни традицияләренә үстерү - халыкны мәдәни эшчәнлеккә җәлеп итүнең төп факторлары.

Методика үзәге буларак, "Әлмәт шәһәре район мәдәният йорты" муниципаль бюджет учреждениесе Әлмәт шәһәрендә һәм Әлмәт муниципаль районында мәдәни-агарту һәм мәдәни-ял итү эшчәнлеген гәмәлгә ашыра.

«Әлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе шәһәр, район һәм республика күләмендәгә бәйрәмнәр әзерләүдә һәм уздыруда актив катнашты, мондый бәйрәмнәр:

-Татарстан ветераннары оешмасының 35 еллыгына багышланган «Балкыш» («Сияние») иҗат фестивале;

- «Super санки» креатив чаналар фестивале;

- «Әйдә Шаярт» республика татар КВНсы;

- «Нәүрүз гүзәле - Татар егете» район конкурсы;

- Бөек Җиңүнең 77 еллыгы;

- «Мисс Селяночка - 2022» район конкурсы;

- рус мәдәниятенә «Широкая Масленица» йола бәйрәме;

- «Театр язы» театр коллективларының район конкурсы;

- «Татар кызы» республика конкурсы;

- бөек татар шагыйре Г.Тукайның туган көненә тематик кичеләр;

- «Иван Купала» рус мәдәниятенә йола бәйрәме;

- «Безнең ишегалды - яхшы күршеләр» проекты кысаларында ишегалды бәйрәмнәре;

- «Безнең Татарстан йорты» республика этномәдәни фестивале;

- «Милләтем бизәкләре», «Күңел ач, уйна, рус җаны!», «Овтонь-Чи», «Учук», «Уяв», «Торычын», «Питрау», «Бәрмәнчек» кебек милли мәдәниятләр көннәре.

Әлмәт муниципаль районының мәдәни-ял итү учреждениеләрендә 49 фольклор коллективы эшли, аларда 655 катнашучы, 290 иҗат коллективы эшли, аларда 4170 катнашучы катнаша. Иҗади коллективлар конкурс һәм фестивальләрдә актив катнаша, республика һәм район мәдәни-массакүләм чараларын бизи.

Район клубларында 25 хор коллективы (катнашучылар 662 кеше), 81 хореография (1143 кеше), 33 театр (551 кеше), 43 рәсем сәнгате (катнашучылар 684 кеше), 62 декоратив-гамәли сәнгать (катнашучылар 994 кеше), 5 кинофотоһәвәскәр (65 кеше) һәм башка 78 клуб оешмалары (катнашучылар - 1476 кеше) эшли.

Районның горурлыгы булып "халык" исеменә һәм "үрнәк" исеменә лаек булган 3 үзешчән халык иҗаты коллективы тора. 2022 елда түбәндәгә коллективлар үз исеменә расладылар: Яшьләр бистәсе «Русские узоры» рус җыры халык ансамбле; Көләй мәдәният йорты керәшеннәренә «Көләй» халык фольклор ансамбле; Иске Суркино мәдәният йортының «Сеспель» халык чуваш фольклор ансамбле; «Илтәнәм» керәшен халык фольклор ансамбле Илтән-Бута авыл мәдәният йорты; Югары Акташ мәдәният йортының «Мастор Ягида» халык фольклор ансамбле һәм Клементейкино мәдәният йортының «Асамат» халык фольклор ансамбле.

Милли музыка традицияләрен саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгате үстерү, мәдәни традицияләренә давамчанлыгын саклап калу - "Әлмәт" милли-мәдәни үзәге" муниципаль бюджет учреждениесе эшендә һәрвакыт

өстенлекле булган төп бурычлар. Учреждениенең барлык коллективлары даими рәвештә репертуар планын яңарту өстендә эшлиләр, шулай ук яшь буынны үз коллективлары эшенә жәлеп итәләр. Мисалларның берсе - «Яшьлек» вокаль-инструменталь ансамбле. Ансамбль составында яшь башкаручылар квартеты барлыкка килде, алар ансамбль составында борынгы татар халык җырларын зур кызыксыну белән башкаралар.

«Әлмәт» милли-мәдәни үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе эше, узган еллардагы кебек үк, халыкның ялын оештыруга юнәлтелгән иде. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Әлмәт» милли-мәдәни үзәге» муниципаль бюджет учреждениесе коллективлары барлык шәһәр чараларында, «Шәһәрнең кышкы мәдәни мохите», «Яшьләр мохите» проектларында, «Игелекле күршеләр» ишегалды бәйрәмнәрендә һәм башкаларда катнаштылар.

«Радужка» курчак театры муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениеләренең иҗат коллективлары проектларына ярдәм итү өчен Татарстан Республикасы Хөкүмәте грантына ия булды. Коллектив 5 яшьтән 10 яшькә кадәрге балалар өчен сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау буенча «Нәрсә файдалы, ә нәрсә юк - әкият бөтен җавапны бирер» курчак спектаклен булдыруны грантка тәкъдим итә. Сәламәт яшәү рәвеше темасы куелышта төп тема булып тора.

2022 елда Пушкин картасы буенча «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Әлмәт» милли-мәдәни үзәге» муниципаль бюджет учреждениесенең музыкаль коллективларын филармония концертларына жәлеп итү буенча актив эш алып барылды. Әлеге программа кысаларында «Кинотасмалар ноталары буенча» (камера оркестры), «Музыкаль шкатулка» («Күңел жылысы» кыллы ансамбле), «Туган як моңы» («Яшьлек» вокаль-инструменталь ансамбле) концертлар программасы шәһәрнең уку йортларында, Г.Тукай исемдәге үзәк балалар китапханәсендә, Жәлил шәһәр тибындагы поселогы мәдәният сараенда, Мөслим гимназиясендә үткәрелде. Ел нәтижеләре буенча 45 чара уздырылды, 292 200 сумлык 1095 билет сатылды.

Өстәмә белем бирү учреждениеләре.

Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе буйсынуындагы учреждениеләр арасында балаларга өстәмә белем бирүнең 7 мәктәбе бар. Шулай ук Әлмәт районында 1 нче балалар сәнгать мәктәпләренең 3 бүлгегә уңышлы эшләр килә: (Рус Акташы авылы, Кәләй авылы), 2 нче сәнгать мәктәбе: (Нәдер авылы) һәм 3 нче музыка мәктәбе: №1 (Яңа Кәшер авылы) һәм 3 нче музыка мәктәбе (25 нче мәктәп, 1 нче гимназия). 2022 уку елында өстәмә белем бирү мәктәпләрен 424 укучы тәмамлаган.

Яңа 2022 уку елында шәһәрбездә балаларына өстәмә белем бирү мәктәпләренә барлыгы 882 укучы кергән. Бүгенге көндә 3248 укучы белем ала.

Өстәмә белем бирү өлкәсендә 185 кеше эшли, шуларның 133 е югары белемле (профильле -117), 45 е урта махсус белемле (профильле - 45). 37 хезмәткәр (бергә эшләүчеләрне дә кертеп), 42 кеше (бергә эшләүчеләрне дә кертеп) киткән. Мәктәпләрдә 35 яшькә кадәрге яшь хезмәткәрләр 43 кеше, шуларның 7 се өстәмә түләүне "яшь белгеч" буларак ала. Квалификацияле укытучылар яшь белгечләр белән тәҗрибә уртаклаша, методик һәм гамәли ярдәм күрсәтә. Бу укытучылар арасында тәҗрибә алмашуның киң таралган формасы. Беркетмәләрдә педагоглар дәресең барышын анализлыйлар, методларның максатчанлыгын бәялиләр, тәкъдимнәр кертәләр. Мәктәпләрдә яшь педагогларны җайлаштыру һәм һөнәри үстерү максатында яшь укытучыларның остазлык системасы формалашты.

2022 елда өстәмә белем бирү мәктәпләре өч грант отты.

"Р.Нәгыймов исемдәге 1 нче балалар музыка мәктәбе" өстәмә белем

биру МБМУ:

- сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнән балалар өчен «Татнефть» БФ гранты.

«2 нче балалар музыка мәктәбе» өстәмә белем биру МАМУ:

- Президент мәдәни инициативалар фондының проект белән грант конкурсында җиңделәр: Республика фестивале - фортепиано һәм камера ансамбльләренән «Журчат ручьи» конкурсы;

- «Татнефть» ГАЖ гранты мәдәният учреждениеләрен «Вақыт алга таба» җайланмасы белән җиһазлау.

«Мәдәни мохит» региональ проектының «Мәдәният мохите» милли проекты кысаларында 2022 елда «3 нче балалар музыка мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесен музыка кораллары, җиһазлар һәм нот әдәбияты белән тәэмин итү» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе музыка инструментлары, җиһазлар һәм нота әдәбияты алды.

Мәктәпләр базасында күп кенә ижади коллективлар, оркестрлар, хорлар, инструменталь һәм вокаль ансамбльләр булдырылды. Яшь җырчыларыбыз, музыкантларыбыз, рәссамнарыбыз һәм бикчеләребез шөһәребезне төрле дәрәжәдәге конкурсларда, күргәзмәләрдә һәм фестивальләрдә лаеклы тәкъдим итә, төрле дәрәжәдәге конкурсларда һәм фестивальләрдә дипломант һәм лауреат исеменә лаек булды. 2022 елда 52 республика бәйгесендә онлайн һәм офлайн режимында, 50 бөтенроссия конкурсларында, 100 халыкара бәйгедә, 10 төбәк бәйгесендә 1755 катнашучы катнашты.

Китапханә системасы.

Әлмәт шөһәрендә һәм Әлмәт районында яшәүчеләргә 54 муниципаль китапханә, шул исәптән 41 авыл һәм 13 шөһәр китапханәсе хезмәт күрсәтә, гомуми фонд 717 882 данәдән артык документлар нөсхәсе, аларны елына 83 019 укучы куллана.

«ҮКС» МБУ фонды - 717 882, шул исәптән татар телендә - 193882.

Килүчеләр - 828 260.

Китап биру - 1 741 680.

107 китапханәче эшли.

ҮКС буенча массакүләм чаралар уздырылды - 6569.

ҮК-209 да массакүләм чаралар уздырылды.

Массакүләм чараларга бару - 20 845.

2022 елда «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе үз эшен куелган бурычлар нигезендә башкарды. Китапханәләренән эшчәнлеген «Руслан» АБИС ярдәмендә яңа, сыйфатлы хезмәтләр күрсәтү, автоматлаштырылган китапханә процессларын гамәлгә кертү буенча дәвам иттерделәр. 2022 елда кулланучылар өчен бирелгән уку билетларының гомуми саны бөтен вақыт эчендә 13200 экз тәшкил итте.

2021 елдан "ҮКС" МБУ "Пушкин картасы" проектына кушылды. Бу яңа мәдәни программа, ул 2021 елның 1 сентябрендә старт алды. "ҮКС" МБУ да "Пушкин картасы" проекты ярдәмендә, шул исәптән балалар китапханәләрендә дә, бөтен вақыт эчендә 1125 чара уздырылды. сатылган билетларның гомуми саны 1029900 сум гомуми суммага 4494 тәшкил итте. Атна саен китапханә чараларының репертуарын киңәйтү буенча эш алып барыла. Китапханәләр хезмәткәрләре педагоглар һәм психологлар катнашында мәктәпләренән белем биру программалары кысаларында файдалы һәм кызыклы мастер-класслар, уеннар, викториналар, танып белү лекторияләре эшли. Рәссамнар, музыкантлар, һөнәрчеләр гильдиясе һәм башкалар белән хезмәттәшлек ителәр. 2023 елның беренче кварталына чаралар исемлегә өзәрләнән.

2022 елдан «Сотворение» балалар киносын үстерү фонды тарафыннан «Самара өлкә балалар китапханәсе» һәм «Татарстан Республикасының Милли китапханәсе» дәүләт бюджет мәдәният учреждениесе белән берлектә гамәлгә ашырыла торган «Зур киномарафон» партнерлык проекты белән эшли башладылар. Проект укучыларның рухи, әхлакий үсешенә һәм үсеп килүче буынның мәдәни грамоталылыгын күтәрүгә юнәлтелгән.

2022 елның августыннан «ҮКС» МБУ гомумшәһәр проектына кушылды «Безнең ишегалды. Яхшы күршеләр». Республика программасы кысаларында көн саен ремонтланган йорт яны территорияләрендә халык өчен күңел ачу чаралары үткәрелде. Китапханәләр хезмәткәрләре дә читтә калмады. Халык өчен мавыктыргыч мастер-класслар, буккросинг, әдәби викториналар һәм балалар һәм яшүсмерләр өчен уеннар күрсәтелде.

«OpenAirLIB» ҮКС проекты буенча уңышлы эш алып барабыз - ачык әдәби киңлек. Проект нигезендә - Әлмәт шәһәре халкы арасында актив укуны популярлаштыру идеясе, креатив майданчык булдыру юлы белән, ул жәмгыятькә формаль булмаган шартларда традицион китапханәне күрергә мөмкинлек бирәчәк.

«OpenAirLIB» проекты кысаларында Жңңү көненә, Шәһәр көненә, Татарстан Республикасы көненә багышланган чаралар узды. Шәһәр кешеләре өчен ачык һавада уку заллары һәм кызыклы мастер-класслар эшли башлады.

«Татнефть» ААЖ проекты «Шәһәрнең мәдәни мохите» өстендә актив эш алып барыла. Проект шәһәрдә актив мәдәни мохит үсешенә һәм әлмәтлеләрне ижади процесска жәлеп итүгә юнәлтелгән. 2022 елның июленнән әлегә проект «Городская гостиная» исеме астында Яшьләр үзәге каршындагы майданчыкта эшен дәвам итте. Көн саен биредә мәдәни чаралар - балалар һәм ата-аналар өчен массакуләм чаралар үткәрелде. Ачык һавада уку фйдалы, кызыклы һәм кызыклы. Жәйге уку залында, «Шәһәр кунак бүлмәсе» майданчыгында журналлар укырга, китаплар укырга, конкурсларда һәм буккросингта катнашырга мөмкин иде. Кичләрен майданчыкта шәһәр кешеләре һәм шәһәр кунаклары өчен мастер-класслар оештырылды.

2021 елда Г.Тукай исемндәге Үзәк балалар китапханәсе модельле муниципаль китапханәләр тәзү буенча «Мәдәният» милли проектының «Мәдәни мохит» федераль проекты жңңүчесе булды.

2022 елның 3 ноябрдә Әлмәт муниципаль районы башлыгы Т.Д.Нагуманов, «Татнефть» ГАЖ вәкилләре һәм башка рәсми затлар катнашында концептуаль яңа мәдәният учреждениесе - заманча модель китапханәсе ачылды. Ун миллион сум күләмендә грант безгә яңа жһазлар һәм заманча жһазлар сатып алырга мөмкинлек бирде. Төбәк акчаларына китапханәгә капитал ремонт ясалды, шулай ук Татнефть ЖАЖ грантлары нәтижәсендә: «Open air - Үзәк балалар китапханәсе янәшәсендәге территориядә ачык китапханә киңлегә булдыру», «Китап фондын яңарту һәм бердәм автоматлаштырылган китапханә мөглүмат системасын киңәйтү», «Үзәк балалар китапханәсенең һәркем фйдалана алырлык тирәлеген булдыру» территорияне тәзекләндерү эшләре башкарылды, уңайлы мохит булдырылды һәм китап фонды яңартылды.

2022 елда «ЦБС» МБУ компьютер паркында 163 компьютер бар, шул исәптән укучылар өчен - 40. 63 компьютер авыл китапханәләрендә. Интернет челтәренә 53 китапханә, шул исәптән авыл 40 сы тоташтырылган.

«ВКонтакте», «Telegram» кебек социаль челтәрләрдә актив эш алып баруны дәвам итәбез. 2022 елда 30 туры эфир үткәрелде, аларның гомуми күләме 23302 кеше тәшкй итте. Китапханәнең үз сайты проекты эшләнә.

Музейлар.

Әлмәт муниципаль районының музей челтәрен түбәндәгеләр тәшкит итә:
 - «Әлмәт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе (алга таба «АКГ» МБУ), 1975 елга нигезләнән;

- «Р.Фәхрәддин исемәндәге мемориаль музей» муниципаль бюджет учреждениесе (алга таба - ММРФ) Кичүчат авылы, 1994 елда нигез салынған;

- «Әлмәт туган якны өйрәнү музейе» муниципаль бюджет учреждениесе (алга таба «АКМ» МБУ), 1992 елда нигезләнән.

«АКМ» МБУ филиаллары:

- Х.Әхмәтшин исемәндәге Елховой авылы тарихы музейе, Т.Абдул авылында, 1961 елда нигез салынған;

- Тарих музейе Т.Мақтама ш.т.б., 1996 елда нигез салынған;

- Ф.Кәрим исемәндәге мемориаль музей, Миңлебай авылында 1998 елда нигез салынған.

2022 елның августында тантаналы рәвештә Габдрахман авылында яңа музей ачылды.

Әлмәт муниципаль районы музейлары штатында 36 кеше тора.

«АКМ» МБУ директоры В.К. Зәйдуллинага 2022 елда «Татарстан Республикасының атказанған мәдәният хезмәткәре» дигән мактаулы исем бирелде. «ММРФ» МБУ директоры Д.Г. Гыймранова Татарстан Республикасы авыл жирлекләре территориясендәге иң яхшы муниципаль мәдәният учреждениеләре һәм аларның хезмәткәрләре тарафыннан ақчалата премия алуға конкурста жиңүче булды.

Әлмәт муниципаль районы музейлары Фонды 2022 елга торышы буенча 39 779 саклану берәмлеге тәшкит итә, музей фонды составы бер елга 796 саклану берәмлегенә тулыландырылды; экспонатлаштырылды (төп фонд) - 8655 берәмлек.

Әлмәт муниципаль районы музейлары тарафыннан комплекслы автоматлаштырылған музей мәғлүмат системасы (КАМИС-5) кертелде. Мәғлүматлар базасына 19 174 экспонат кертелән һәм цифрлаштырылған, шулардан 2022 елда - 3 234. Россия Федерациясе Дәүләт каталогында төп фондның 16 996 экспонаты тәкъдим ителән (шуларның 2022 елда - 3 412). "Татарстан Республикасы музейлары" берләштерелән электрон каталогында 9 768 экспонат тәкъдим ителән.

Хисап елында Әлмәт муниципаль районы музейлары төп эшчәнлек төрләре буенча 1 136 849,2 сум ақча эшләнән.

Музей эшчәнлегендә өстенлекле юнөлеш булып 1941-1945 елларда Бөек Ватан сугышында Жиңүнең 77 еллыгына, Россия халықларының мәдәни мирас елына, Идел Болгарында ислам кабул ителүнең 1100 еллыгына багышланған чаралар уздыру тора.

Систематик нәтижәле эш нәтижәсендә, «Пушкин картасы» проектын гамәлгә ашыру кысаларында музейлар тарафыннан 100 чара эшләнән һәм уздырыла, 495 336 сумға билетлар сатылды. 2022 елда "Пушкин картасы" буенча музейларга 2 742 кеше киләнән.

Тагын бер әһәмиятле проект, аның кысаларында 2013 елдан жентекле эш алып барыла - "PRO.Культура.РФ" - мәдәният учреждениеләре вакыйгаларын алга жибәрү өчен уңайлы һәм бушлай инструментлар жиелмасы.

«PRO.Мәдәният.РФ» ярдәмендә жиелған музейларның вакыйгалары турындагы мәғлүмат төрле мәғлүмат каналлары (төбәккә һәм учреждениенен нинди булуына карап) буенча таратыла: Россия Федерациясе Мәдәният министрлыгының рәсми сайты, «Россия Мәдәният.Россия», «Яндекс.Афиша» порталы, Милли туристик портал һәм башкалар. 2022 елда порталда Әлмәт муниципаль районы музейлары тарафыннан 132 вакыйга тәкъдим ителде.

1941-1945 еллардагы Бөек Ватан сугышы Виртуаль музеенда эш дәвам итә. Татарстан Республикасы, шулай ук “Әлмәт Геройлары” Виртуаль музейе, Ватанны саклаучылар һәм тыл хезмәтчәннәре турында хәтерне мөңгеләштерү, патриотизм хисе тәрбияләү, яшьләр һәм мәктәп укучылары арасында экстремизмга һәм неофашистик көефләргә каршы тору максаты белән. «Әлмәт муниципаль районы яңалыклары» һәм «Үлемсез полк» бүлекләренә вакытында мөгълүмат бирелә. “Яңалыклар” бүлеге рейтингында Әлмәт муниципаль районы, музейларның нәтижәле эшләве нәтижәсендә, Татарстан Республикасының 45 муниципаль районы арасында 4 нче урынны алып тора (рус һәм татар телләрендә 1381 публикация урнаштырылган).

2022 елда «АКМ» МБУ Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан бердәм реестр булдыру һәм алып бару, объектларның торышын бәяләү максатында Татарстан Республикасында урнашкан мемориаль объектлар (һәйкәлләр) мониторингын үткөрү кысаларында эшен дәвам итте.

Программа аналитик материалдан, чаралар системасыннан торучы кирәкле план булып тора, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Мәдәният идарәсенең хәзерге шартларда аның нәтижәле үсешенә юнәлдерелгән максатларын һәм бурычларын билгели. Программа мәдәният һәм сәнгать белән идарә итү системасын үстерүгә, Әлмәт шәһәренең һәм Әлмәт муниципаль районының мәдәни һәм рухи потенциалына халыкның киң файдалана алуы өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

Китапханәләрнең, клуб тибындагы учреждениеләрнең матди ресурсларын торгызу һәм яңарту, аларның социаль әһәмиятен арттыруга юнәлтелгән клуб-ял итү өлкәсендә заманча методикалар булдыру буенча алга таба эш алып бару таләп ителә.

Программа Әлмәт муниципаль районының мәдәният өлкәсен оптимальләштерү һәм модернизацияләү, ижади һәм технологик камилләшү, Әлмәт муниципаль районында яшәүчеләрнең ялын тәэмин итү һәм мәдәният һәм сәнгатьнең ролен күтәрү, шулай ук тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын күтәрү максатында үстерүне күздә тотта.

Программа Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Мәдәният идарәсенең ведомство программаларын төзү өчен нигез һәм гамәли инструмент, шулай ук 2023-2025 елларда муниципаль ярдәмгә дөгъва кылучы Әлмәт муниципаль районы бюджетыннан финансланучы мәдәният учреждениеләренең планнарын һәм аерым проектларын эшләү өчен төп база документ булып тора.

Программа алдагы комплекслы программаларны гамәлгә ашыру тәҗрибәсен исәпкә ала, мәдәният өлкәсендәге төп проблемаларны билгели һәм аларны хәл итү юлларын билгели. Мәдәният учреждениеләре тарафыннан программа чаралары системасын үтәү халыкның төрле социаль төркемнәрен мәдәнияткә жәлеп итүдә билгеле бер уңышларга ирешү мөмкинлегенә бирәчәк.

Мәдәният өлкәсендәге проблемалар

Барлык казанышлар белән бергә мәдәният тармагында да кайбер проблемалар бар. Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасының ел саен тузуын исәпкә алып, мәдәният объектларын капитал ремонтлау, заманча музыка кораллары, жиһазлар һәм техника белән тәэмин итү эше дәвам иттерелергә тиеш. Мәдәният учреждениеләре чөлтәре халыкның ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерерлек дәрәжәдә түгел.

Халыкның канәгатьсезлегенә беренче чиратта:

- мәдәният учреждениеләренең аппаратура, жиһазлар һәм сәхнә костюмнары белән жөтәрлек тәэмин ителмәве;
- мәдәният учреждениеләренә капитал ремонт үткөрүгә мохтаждык белән;

- мәдәният хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү зарурлыгы;
- мәдәни-ял итү эшчәнлеген һәм үзешчән иҗат үсешенең җитәрлек булмавы белән;
- китапханә, музей хезмәте күрсәтүгә һәм өстәмә белем бирүне үстерүгә халыкның зур ихтыяҗы белән;
- мәдәният хезмәткәрләренә социаль ярдәм күрсәтелмәү.

Проблемалар хәл итү булып тора:

1. Әлмәт муниципаль районының социаль-мәдәни өлкәсен комплекслы модернизацияләү.
2. Мәдәният объектларына җирле бюджет һәм бюджеттан тыш акчалар исәбеннән капитал ремонт ясау.
3. Мәдәният хезмәткәрләренең иҗади осталыгын күтәрү һәм семинарлар, практикумнар, киңәшмәләр оештыру чаралары буенча квалификация күтәрү.
4. Халык иҗатының һөвәскәр коллективларын үстерү өчен кирәкле шартлар тудыру. Фольклор, гореф-гадәтләрне саклау һәм үстерү.
5. Китапханәләргә һәм музейларга килүчеләр санын арттыру. Китап фондын яңартуны һәм музейлар экспозицияләре фондын тәэмин итү. Балалар һәм яшүсмерләр арасында өстәмә белем бирүне үстерүне һәм популярлаштыруны тәэмин итү.
6. Төрле конкурсларда, фестивальләрдә җиңүчеләрне матди бүләкләү, шулай ук авыл җирлегендә яшәүче хезмәткәрләргә социаль ярдәм.

2. Гамәлгә ашыруның срокларын һәм этапларын, программа чараларының исемлеген һәм кыскача тасвирламасын, шулай ук муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм чаралары кысаларында нәтиҗәне бәяләү индикаторларын күрсәтеп, муниципаль программаның төп максатлары һәм бурычлары

Программаның максатлары:

Мәдәният учреждениеләре, аларның инфраструктурасы һәм матди-техник базасы чөлтөрән үстерү.

Мәдәният учреждениеләре кадрларын әзерләү һәм янадан әзерләү.

Мәдәни-ял итү эшчәнлеген һәм үзешчән иҗатны, кәсеп һәм һөнәрчелекне үстерү.

Китапханә эшенең үсеше.

Китапханә эше өлкәсендә дәүләт хезмәтләре күрсәтү (эшләр башкару), муниципаль китапханәләр эшчәнлеген тәэмин итү.

«Татарстан Республикасының Милли электрон китапханәсе» порталын үстерүдә катнашу.

Балаларга сәнгать-эстетик тәрбия бирүне һәм өстәмә белем бирүне үстерү.

Музей эшенең үсеше.

ТР ЭМР БК системасында эшлөчеләргә социаль ярдәм.

Программаның бурычлары:

Әлмәт муниципаль районының социаль-мәдәни өлкәсен комплекслы модернизацияләү.

Китапханәләренә, клуб учреждениеләрен модернизацияләүне тәэмин итү һәм инновацион технологияләр керту.

Мәдәният учреждениеләрен тиешенчә карап тоту. Мәдәният учреждениеләрен реконструкцияләү, капитал ремонтлау, агымдагы ремонтлау.

Мәдәният учреждениеләрендә клублар эшен активлаштыру.

Мәдәният һәм сәнгать хезмәткәрләренең ижади осталыгын һәм квалификациясен күтәрү.

Югары һәм урта һөнәри белемле клуб, китапханә хезмәткәрләре өлешен арттыру.

һөвәскәр халык ижаты өчен тиешле шартлар тудыру.

Башкару осталыгын арттыру һәм тәҗрибә алмашу. Коллективлар арасында ижади бәйләнеш урнаштыру.

Районның мәдәни һәм тарихи мирасын саклау. Әлмәт муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның фольклорын, гореф-гадәтләрен, телләрен саклау, үстерү, ижәт коллективларының башкару дәрәжәсен һәм сәхнә мәдәниятен камилләштерү.

Буыннарның дәвамчанлыгын саклап калу, гаилә һәм туганлык элементләрен ныгыту, ыруның, халыкның, гореф-гадәтләренең, туган якның тарихын өйрәнү.

Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү. Ял итү һәм мәдәният өлкәсендә халыкның төрле төркемнәре ихтыяжларын тәэмин итү.

Әлмәт муниципаль районы халкының социаль якланмаган катламнарының ялын оештыру.

Мәктәпләргә алга таба үстерүне тәэмин итү. Балалар, яшүсмерләр, яшьләр арасында ижади эшне популярлаштыру.

Сәнгать белем системасын үстерү.

Мәктәп укучыларының ижади активлыгын һәм сәхнә осталыгын арттыру.

Талантлы яшьләргә ачыклау һәм аларга ярдәм итү, уңышлы социальләшү һәм яшә буынны ижади яктан нәтиҗәле итеп тормышка ашыру өчен мөмкинлекләр тудыру.

Өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту.

Өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләре укытучыларының квалификациясен күтәрү.

Хезмәткәрләргә стимуллаштыру.

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе системасында эшләүчеләргә социаль ярдәм.

Иң мөһим максатчан индикаторлар һәм күрсәткечләр:

1. Мәдәният учреждениеләрен җиһазландыру.
2. Ремонтланган мәдәният учреждениеләренә капитал ремонт ясалды.
3. «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе белгечләренең гомуми саныннан ел дәвамында квалификацияләрен күтәргән белгечләр өлеше.
4. Югары һәм урта һөнәри белемле клуб һәм китапханә хезмәткәрләре өлеше.
5. Мәдәни-ял чараларында катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгы.
6. Мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләргә сыйфаты белән халыкның канәгать булуы.
7. Китапханә фондларын яңарту.
8. Югары уку йортларында профильле белем бирүне дәвам иткән мәктәпне тәмамлаучылар өлеше.
9. Укучыларның гомуми саныннан бөтенроссия һәм халыкара чараларда җиңүчеләргә өверелгән балалар өлеше.
10. Укучыларның республика һәм халыкара конкурсларда катнашу өлешен

арттыру.

11. Өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләрен җиһазландыру.

12. Квалификацияне күтәргән хезмәткәрләр өлеше.

13. Яшь белгечләрнең өлеше арту.

14. Музей фондының тупланганлыгы дәрәжәсе.

15. Шәһәр һәм район музейларына йөрүче халыкның чагыштырмача

авырлыгы.

16. Заманча компьютер инфраструктурасы белән җиһазланган музейлар өлеше.

17. Музей әйберләренең гомуми санында электрон каталогка кертелгән музей әйберләре өлеше.

Музейларны махсус җиһазлар белән тәэмин итү.

19. Мәдәният хезмәткәрләрен матди бүләкләү.

20. Авыл җирендә яшәүче белгечләргә ярдәм.

**2023-2025 елларга Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районында мәдәният һәм сәнгатьне үстерү программасы
чаралары буенча мәдәният һәм сәнгатьне үстерү программасын бәяләү, максатлары һәм бурычлары Индикаторлары**

№ п/п	Максатның исеме	Мәсьәлә исеме	Төп чаралар аталышы	Башкаручылар	Төп чараларны башкару сроклары	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары үлчәү берәмлекләре	Индикаторларның билгеләре						
							База ел 2022	1 ел 2023	2 ел 2024	3 ел 2025	2023	2024	2025
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	Мәдәният учреждениеләре, аларның инфраструктурасы һәм матди-техник базасы чөлтөрөн үстерү.	Социаль-мәдәни өлкәне комплекслы модернизацияләү Өлмөт муниципаль районының	Мәдәният учреждениеләрен музыка кораллары һәм аппаратуралар белән тәэмин итү. Өлмөт муниципаль районы иҗат коллективлары өчен сәхнә костюмнары тегү.	«Өлмөт шөһәре Мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе, «Өлмөт» милли-мәдәни үзеге» муниципаль бюджет учреждениесе, Өлмөт муниципаль районының «Нефтьче» мәдәният сарае» муниципаль автоном учреждениесе.	2023-2025 еллар	Мәдәният учреждениеләрен җиһазландыру. %	65	70	75	80	0 жирле бюджет (алга таба - МБ); 400 бюджеттан тыш чара (алга таба - ВНБ)	200 МБ; 400 ВНБ	200 МБ; 500 ВНБ
		Китапханәләре, клуб учреждениеләре модернизацияләне тәэмин итү һәм инновацион технологияләр керту.	Мәдәният учреждениеләрен компьютерлар һәм оештыру техникасы белән җиһазландыру	Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе, «Өлмөт	2023-2025 еллар	Мәдәният учреждениеләрен җиһазландыру. %	70	74	80	83	100 МБ; 100 ВН	200 МБ; 100 ВН	200 МБ; 100 ВН

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
				шәһәрәнең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе.									
		Мәдәният учреждениеләренең эчтөлегә. Мәдәният учреждениеләрен реконструкцияләү, капитал ремонтлау, ағымдагы ремонтлау.	Мәдәният учреждениеләрен реконструкцияләү, капитал ремонтлау, ағымдагы ремонтлау.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе.	2023-2025 еллар	Капиталь төзекләндерелгән мәдәният учреждениеләре өлеше, %	60	65	70	75	0 МБ; 0 ВН	200 МБ; 500 ВНБ	300 МБ; 500 ВНБ
		Мәдәният учреждениеләрендә клублар эшен активлаштыру.	Сугыш һәм хезмәт ветераннары, пенсионерлар, күпбалалы гаиләләр, инвалидлар өчен клублар челтәре эшен киңәйтү һәм активлаштыру.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе.	2023-2025 еллар								
Мәдәният учреждениеләре кадрларын әзерләү һәм яңадан әзерләү.	Мәдәният һәм сәнгать хезмәткәрләренең ижади осталыгын һәм квалификациясен күтәрү.	Семинарларны оештыру - мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләре өчен практикүмнар, киңәшмәләр. Квалификация күтәрү курсларында катнашу	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Әлмәт шәһәрәнең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе, «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль	2023-2025 еллар План буенча даими рәвештә	«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзекләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе белгечләренең гомуми саныннан ел дәвамында квалификация күтәргән	20	25	30	35	0 МБ; 20 ВНБ	30 МБ; 30 ВНБ	30 МБ; 30 ВНБ	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
				районының үзекләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе.		белгечләр өлеше, %							
		Югары һәм урта һөнәри белемле клуб, китапханә хезмәткәрләре өлеше арту, %		муниципальное бюджетное учреждение «Районный Дом культуры г.Альметьевска», муниципальное бюджетное учреждение «Централизованная библиотечная система Альметьевского муниципального района Республики Татарстан», муниципальное бюджетное учреждение «Национально-культурный центр «Элмэт» Альметьевского муниципального района Республики Татарстан».	Ел саен 2023-2025 еллар	Югары һәм урта һөнәри белемле клуб һәм китапханә хезмәткәрләре өлеше, %	66	70	75	80			
Мәдәни-ял итү эшчәнлеген һәм үзешчән иҗатны, көсеп һәм һөнәрчелекне үстерү.	һөвәскәр халык иҗаты өчен тиешле шартлар тудыру.	Үзешчән иҗат базасын алга табарга балалар һәм балалар өчен үзешчән сәнгать коллективлары өлкәннәре.	Татарстан Республикасы	Татарстан Республикасы	2023-2025 еллар	Өлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Өлмәт шәһәре район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе.							

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
			ӨМРда яңа төрле жанрлы коллективлар, естәмә белем биру мөктәпләре, гомуми белем биру мөктәпләре, учреждениеләр һәм оешмалар укытучыларыннан уртак ижади коллективлар оештыруга ярдәм итү.	Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Өлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе.	Даими рәвештә 2023-2025 еллар дәвамында								
		Башкару осталыгын арттыру һәм тәҗрибә алмашу. Коллективлар арасында ижади элемтәләр урнаштыру.	Халыкара бөтенроссия, республика фестивальләрендә, конкурсларда, бәйрәмнәрдә ижат коллективларының һәм аерым башкаручыларының катнашуы	Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Өлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар								
		Районның мәдәни һәм тарихи мирасын саклау. Өлмәт муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның фольклорын, гореф-гадәтләрен, телләрен саклау, үстерү, ижат коллективларының башкару дәрәжәсен һәм сәхнә	Район фестивальләрен, конкурсларын, үзешчән халык ижаты бәйрәмнәрен оештыру һәм уздыру: - район фольклор коллективлары фестивален; - «Матушка-Осенина» рус фольклорының район бәйрәме; - район театр коллективлары	Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Өлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе, авыл җирлекләре башлыклары, естәмә белем бирүнең муниципаль бюджет мөгариф	Ел саен 2023-2025 еллар агымында	Мәдәни-күңел ачу чараларында катнашучы халыкның чагыштырма авырлыгы %.	55	55,5	56	56,5	0 МБ; 50 ВНБ	100 МБ; 50 ВНБ	100 МБ; 50 ВНБ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		өлкәсендә халыкның төрле төркемнәре ихтыяжларын тәэмин итү.		учреждениесе.									
		Әлмәт муниципаль районы халыкның социаль якланмаган катламнарының ялын оештыру.	Сугыш һәм хезмәт ветераннары, пенсионерлар, күп балалы гаиләләр, үзешчән һәм һөнәри коллективларның хәйрия концертлары инвалидлары өчен кинофильмнар күрсәтү һәм башка чаралар үткөрү.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Әлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе.	Килешү буенча. 2023-2025 еллар								
			Татарстан Республикасы Хөкүмәте грантларын өлешчә финанслашу.	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Әлмәт шәһәренең район мәдәният йорты» муниципаль бюджет учреждениесе, муниципаль автоном учреждение «Әлмәт шәһәренең «Нефтьче» мәдәният сарае, «Милли-мегаариф» муниципаль бюджет учреждениесе -Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының	2023-2025 еллар						150 МБ	200 МБ	200 МБ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
				«Өлмөт» мәдени үзөгө, «Өлмөт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе, муниципаль бюджет учреждениесе «Өлмөт туган якны өйрөнү музейе» учреждениесе.									
	Китапханә эшенен үсеше.		Китапханәләр сайтларына ел саен керү санынын артуы %.	«Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар	2022 елга карата %	5	5	5	5			
	Китапханә эше өлкәсендә дәүләт хезмәтләре күрсәтү (эшләр башкару), муниципаль китапханәләр эшчәнлеген тәэмин итү		Китапханәләргә йөрү санын арттыру (%) Китапханәләргә йөрү саны (елына 1 кешегә), %	«Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар	2022 елга карата %	10	12	14	16			
			Китапханә фондларын ел саен яңартуны тәэмин итү %.	«Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль	2023-2025 еллар	Китапханә фондларын яңарту 2022 елга карата %ларда	4	4	4	4			
							2,4	2,5	2,6	2,7			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
				бюджет учрежденияе.									
	«Татарстан Республикасы Милли электрон китапханесе» порталын үстерүдә катнашу		Генераль каталогның гомуми күләмендә электрон каталоглар өлеше	«Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учрежденияе.	2023-2025 еллар	2022 елга карата %ларда	54	54,5	55	56			
	Балаларга сәнгать-эстетик тәрбия бирүне һәм өстәмә белем бирүне үстерү.	Мәктәпләргә алга таба үстерүне тәэмин итү. Балалар, яшүсмерләр, яшьләр арасында ижади эшнә популярлаштыру.	Балалар өстәмә белем бирү мәктәбенең ижади коллективларын алга таба үстерү. Өстәмә белем бирү мәктәпләренең гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар бакчалары белән ижади элементларен киңәйтү, «Балалар-яшүсмерләр ижаты үзеге» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учрежденияе.	Өстәмә белем бирүнең муниципаль бюджет мәгариф учрежденияеләре	Даими рәвештә 2023-2025 еллар								
		Сәнгать белеме системасын үстерү.	Өлкән сыйныф укучылары белән һөнәри юнәлеш эшен гомумләштерү, өстәмә белем бирү мәктәпләрендә белгечлекләрен киңәйтү. Авыл жирлекләрендә бүлекләр ачу.	Өстәмә белем бирүнең муниципаль бюджет мәгариф учрежденияеләре.	2023-2025 еллар	ССУЗда һәм ВУЗда профильле белем бирүне давам иткән мәктәп укучылары өлеше,%	10	11	13	15			
		Мәктәп	Конкурсларда,	Өстәмә белем	2023-2025	Укучыларның	40	42	45	47	100 ВНБ	100 ВНБ	100 ВНБ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		укучыларының ижади активлыгын һәм сәхнә осталыгын арттыру	региональ, бөтенроссия һәм халыкара дәрәжәдәге фестивальләрдә балаларның нәтижәле катнашуы.	бирүнең муниципаль бюджет мәгариф учреждениеләре.	еллар	гомуми саныннан бөтенроссия һәм халыкара чараларда жиңүчеләр һәм призерлар булган балалар өлеше, %.							
		Талантлы яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм итү, уңышлы социальләшү һәм яшь буынны ижади яктан нәтижәле итеп тормышка ашыру өчен мөмкинлекләр тудыру.	Өстәмә белем бирү муниципаль мәгариф учреждениеләре коллективлары укучыларының халыкара, регионарә республика фестивальләрендә, конкурсларда, бәйрәмнәрдә катнашуы.	Өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениеләре балалар барлыкка килү.	2023-2025 еллар	Республика һәм халыкара конкурсларда укучыларның катнашу өлешен арттыру. %	20	25	25	28	150 ВНБ	150 ВНБ	150 ВНБ
		Өстәмә белем бирү муниципаль мәгариф учреждениеләре енең матди-техник базасын ныгыту.	Музыкаль инструментлар, жиһазлар, сәхнә киёмнәре белән тәэмин итү.	Татарстан Республикасы Өлмет муниципаль районының Мәдәният идарәсе, муниципаль өстәмә белем бирү учреждениеләре.	2023-2025 еллар	Өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләрен биләү, %	70	72	75	77	400 ВНБ	500 ВНБ	500 ВНБ
		Өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләре укытучыларының квалификациясен күтөрү	Өстәмә белем бирү муниципаль мәгариф учреждениеләре укытучыларының квалификациясен күтөрү	Татарстан Республикасы Өлмет муниципаль районының Мәдәният идарәсе.	2023-2025 еллар	Квалификацияне күтөргән хезмәткәрләр өлеше, %	75	77	80	82	50 ВНБ	70 ВНБ	70 ВНБ
		Хезмәткәрләрне стимуллаштыру	Яшь белгечләргә акча.	Өстәмә белем бирү муниципаль мәгариф	2023-2025 еллар	Яшь белгечләрнең өлеше арту (кеше).	13	15	17	20	0 Татарстан Республикасы бюджеты	0 БРТ	0 БРТ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
				учреждениеләре.							(алга таба – БРТ)		
	Музей эшен үстөрү		Музей фондын туплау һәм тулыландыру (картиналарның сәнгать коллекциясе, музей экспонатлары)	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Әлмәт туган якны өйрәнү музей» муниципаль бюджет учреждениесе, «Әлмәт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар	Музей фондының комплектлылык дәрәжәсе %.	70	75	80	85	0 МБ	50 МБ	50 МБ
			Күргәзмә эшчәнлеген активлаштыру, музейга баруны оештыру (экскурсияләр, лекцияләр, күргәзмәләр, очрашулар, конкурслар).	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Әлмәт туган якны өйрәнү музей» муниципаль бюджет учреждениесе, «Әлмәт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар	Шәһәр һәм район музейларына йөрүче халыкның чагыштырмача авырлыгы. %	17	22	25	27			
			Музейларны компьютер техникасы белән тәэмин итү, компьютер инфраструктурасы булдыру, яңа мәгълүмати технологияләр	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Әлмәт туган якны өйрәнү музей»	2023-2025 еллар	Заманча компьютер инфраструктурасы белән жиһазланган музейлар өлеше.	70	75	80	85	0 МБ; 50 ВМБ	50 МБ; 50 ВМБ	50 МБ; 50 ВМБ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
			кертү, үстерү.	муниципаль бюджет учреждениесе, «Өлмөт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе.									
			Музейларда комплекслы автоматлаштырылган системаны кертү (КАМИС)	Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының Мәдәният идарәсе «Өлмөт туган якны өйрөнү музей» муниципаль бюджет учреждениесе, «Өлмөт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар	Музей өйберләренең гомуми санында электрон каталогка кертелгән музей предметлары өлеше (%)	60	65	70	75	100 МБ; 0 ВН	100 МБ; 20 ВН	100 МБ; 20 ВН
			Музей коллекцияләренә һәм сакланышын тәэмин итү (рам, шкафлар, музей витриналары, стеллажлар һ.б.лар сатып алу).	Татарстан Республикасы Өлмөт муниципаль районының Мәдәният идарәсе, «Өлмөт туган якны өйрөнү музей» муниципаль бюджет учреждениесе, «Өлмөт картиналар галереясе» муниципаль бюджет учреждениесе.	2023-2025 еллар	Музейларны махсус жиһазлар белән тәэмин итү %.	75	77	80	85	0 МБ; 30 ВН	50 МБ; 30 ВН	50 МБ; 40 ВН
	Музейларны махсус жиһазлар белән тәэмин итү	Татарстан Республикасы Өлмөт	хезмәткәрләргә, республика конкурсларында	Татарстан Республикасы Өлмөт	2023-2025 еллар	Мәдәният хезмәткәрләрен матди	100	100	100	100	500 МБ; 300 ВН	500 МБ; 300 ВН	500 МБ; 300 ВН

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	%.	муниципаль районының Мәдәният идарәсе системасында эшләучеләргә социаль ярдәм.	жиңүчеләргә, юбилей даталарына матди бүләкләү.	муниципаль районының Мәдәният идарәсе.		бүләкләү.%							
			Авыл жирилендә яшәүче коммуналь хезмәт күрсәтүләр буенча ташламаларга түлөләр.	Татарстан Республикасы Өлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе.	2023-2025 еллар	Авыл жирилендә яшәүче белгечләргә ярдәм итү.%	100	100	100	100	1 175 МБ	1 175 МБ	1 175 МБ
Финанслауны оештыру.		Хезмәт өчен түләү фонды, ЕСН.									425 000 МБ	425 000 МБ	425 000 МБ
		Мөлкәтне, биналарны тәэмин итү предметлары сатып алу.									22 975 МБ	22 245 МБ	22 245 МБ
Программа буенча барлыгы:										1 356 660	451 650	452 400	452 610
		Федераль бюджет								0	0	0	0
		Татарстан Республикасы бюджеты								0	0	0	0
		Жирле бюджет								1 350 300	450 000,0	450 100,0	450 200,0
		Бюджеттан тыш чаралар								6 360	1 650,0	2 300,0	2 410,0

3. Муниципаль программаны ресурс белән тәэмин итүне нигезләү

Программаны финанслау чыганаclarы Татарстан Республикасы бюджеты, Әлмәт муниципаль районы бюджеты һәм тиешле максатларга финанслауның бюджеттан тыш чыганаclarы исәбеннән расланган чыгымнар чикләрендә мәдәният һәм сәнгать учреждениеләренә бүлеп бирелә торган акчалар.

2023 елда финанслау каралган (мең сум). - 451 650,0; 2024 елда - 452 400,0; 2025 елда - 452 610,0.

Гомуми күләме 1 356 660,0 мең сум.

Программаны финанслау күләмнәре программа чараларын башкаручыларның бюджетлары мөмкинлекләрен исәпкә алып ел саен төзәтмәләргә кертергә тиеш.

4. Программаны гамәлгә ашыру механизмы.

Программаны гамәлгә ашыру механизмы оештыру, икътисадый һәм хокукий характердагы чаралар комплексын файдалануны күздә тоты һәм түбәндәге элементларны үз эченә ала:

- программа белән идарә итүнең оештыру структурасын заказчы һәм программа чараларын төгәл башкаручыларның гамәлләрен координацияләү составының, функцияләренең, механизмнарының төгәл билгеләмәсе белән;

- бюджет акчаларынан рациональ файдалану, аларның концентрациясе район мәдәнияте өлкәсендәге өстенлекле бурычларны хәл итү;

- программа чараларын финанслауның бюджеттан тыш чыганаclarын максималь жәлеп итү.

Программа чаралары системасын гамәлгә ашыру, Әлмәт муниципаль районының мәдәният өлкәсенә ярдәм итү һәм үстерү буенча программа чаралары спектрын активлаштыру һәм алга таба киңәйтү халыкның мәдәни дәрәжәсе артуга гына түгел, бәлки гомумкешелек мәдәни һәм рухи кыйммәтләрен тагын да тулырак үзләштерүгә китерәчәк.

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе программаның ахыргы нәтижеләрен гамәлгә ашыру, аны үтәүгә бүлеп бирелә торган финанс чараларын рациональ файдалану өчен жаваплы, Программаны гамәлгә ашыруга идарә итү рәвешләрен һәм ысулларын билгели.

Муниципаль программаны муниципаль ихтыяжлар өчен продукцияне сатып алуга һәм китерүгә гамәлдәге законнар нигезендә программа чараларын үтәүчеләрнең барысы белән дә программалар төзүче муниципаль контрактлар (шартнамәләр) нигезендә гамәлгә ашыру.

Программаның муниципаль заказчысы ел саен Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетының Икътисад һәм сәнәгать идарәсендә һәм Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасында барлык муниципаль программаны үтәүчеләр белән төзелгән контрактлар (киләшүләр) турында хәбәр итә.

Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты - Программаның заказчысы, бүленә торган финанс чараларын исәпкә алып, ел саен программа чаралары буенча максатчан күрсәткешләргә һәм чыгымнары, Программаны гамәлгә ашыру механизмын һәм аны башкаручыларның составын ачыклай. Программаны гамәлгә ашыру барышында заказчы программа чараларын үтәү буенча төп башкаручыларның эшчәнлеген координацияли, финанс чараларын максатчан һәм нәтижелә куллануны һәм билгеләнгән чараларны үтәүне контрольдә тоты.

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе Программага гомуми житәкчелек итә, программа чараларын әзерләү һәм гамәлгә ашыру буенча агымдагы эш алып бара, Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты бүлекләренең үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә, елына эш нәтижәләре нигезендә Программага төзәтмәләр кертү буенча тәкъдимнәр кертә. Киләсе финанс елына Программа чаралары ассигнованиесенә билгеләнгән тәртиптә жыелма бюджет заявкасы әзерли һәм бирә, аны Әлмәт муниципаль районы Советы утырышларында, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Мәдәният идарәсенең еллык киңәшмәләрендә гамәлгә ашыру барышын һәм нәтижәләрен карый. Программаны башкаручы ел саен башкарылган эш һәм планлаштырылган чараларны үтәү барышы турында мәгълүмат тапшыра, мәгълүматны тапшыра һәм гомумиләштерә һәм Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты житәкчелегенә хисап елыннан соң килүче 25 кә кадәр житкерә.

5. Программаның икътисадый, социаль һәм экологик нәтижәләлеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2025 елга түбәндәгеләр күздә тотыла:

- мәдәният учреждениеләрен 80 %ка жиһазлауны арттыру;
- мәдәният учреждениеләренең материал-техник базасын 83% ка арттыру;
- ел дәвамында квалификацияне күтәргән белгечләрнең «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының үзәкләштерелгән китапханә системасы» муниципаль бюджет учреждениесе белгечләренең гомуми саныннан 35 %ка арту;
- югары һәм урта һөнәри белем булган клуб һәм китапханә хезмәткәрләре өлешен 80 %ка арттыру;
- мәдәни-ял итү чараларында 56,5 %ка катнашучы халыкны арттыру;
- мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан халыкның канәгатьлеген 97 %ка арттыру;
- ел саен сайтларга кереп йөрү санын ел саен 5 %ка арттыра;
- китапханәләргә йөрүләр санын 16 %ка арттыру;
- китапханә фондларының яңартылуын 2,7 %ка арттыру;
- генераль каталогның гомуми күләмендә электрон каталоглар өлешен 56 %ка кадәр арттыру;
- СУЗда һәм ВУЗда профильле белем бирүне 15% ка кадәр дәвам иткән мәктәп укучыларының өлешен арттыру;
- төрле конкурсларда жиңүчеләр булган балаларның өлешен укучыларның гомуми санының 47 %ына кадәр арттыру;
- барлык дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә балаларның катнашуын 28 %ка кадәр арттыру;
- өстәмә белем бирү мәктәпләрен музыка кораллары, жиһазлар һәм сәхнә костюмнары белән жиһазлау 77%ка кадәр;
- хезмәткәрләрнең квалификациясен күтөрү өлешен 82% ка кадәр арттыру;
- өстәмә белем бирү мәктәпләренең яшь белгечләренең өлешен 20 кешегә кадәр арттыру;
- музей фондының туплану дәрәжәсен 85 %ка кадәр арттыру;
- күргәзмә эшчәнлеген активлаштыру, музейларга баруны оештыру, шәһәр һәм район музейларына йөрүче халыкны 27 %ка кадәр арттыру;

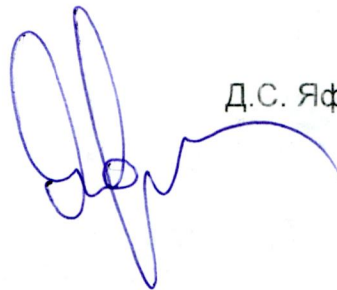
- заманча компьютер инфраструктурасы белән жиһазландырылган музейларның өлешен 85 %ка кадәр арттыру.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген бәяләү Хисап елында ирешелгән күрсәткечләрне (индикаторларны) чагыштыру юлы белән Программаның максатларына ирешү дәрәжәсен һәм бурычларын хәл итү дәрәжәсен бәяләү нигезендә уздырыла.

Программаның барлык төп бүлекләре һәм нигезләмәләре үзара тыгыз бәйләнгән, һәм алар буенча эшнә, булган барлык мөмкинлекләргә һәм ресурстарны мөмкин кадәр күбрәк файдаланып, комплекслы рәвештә, мәдәниятнең бербөтен һәм һәрьяклап үсешен тәэмин итәргә кирәк.

Программаның Әлмәт шәһәренең мәдәни - рухи тормышын үстерүне тәэмин итүгә юнәлдерелгән бербөтен системаны тәшкил итүче чараларын гамәлгә ашыру тармак учреждениеләренең матди-техник базасын саклап калырга гына түгел, үстерергә, мәдәният өлкәсе хезмәткәрләренең абруен күтәргә дә мөмкинлек бирәчәк. Моннан тыш, Программа нигезләмәләрен гамәлгә ашыру Әлмәт муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның традицияләрен һәм рухи кыйммәтләрен баётырга, гражданның мәдәни ихтыяжларын тулырак һәм һәрьяклап канәгатьләндерергә, алга таба Әлмәт муниципаль районының социаль-иқтисадый, ижтимагый-сәясый һәм мәдәни-рухи үсешендә үзен күрсәтә алырлык лаеклы гражданны формалаштыруга ярдәм итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Район
Башкарма комитеты җитәкчесенең
социаль мәсьәләләр буенча урынбасары
вазыйфаларын башкаручы

Д.С. Яфизов